

SXEDIO.50J

6.6.1917: ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΟΥΝ ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΝΑ ΠΕΡΙΛΗΦΘΕΙ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΡΜΟΣΤΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (Μέρος Α)

Παρά την απογοήτευση των Ελλήνων βουλευτών να επιτύχουν την εγγραφή το **1916** παραγράφου στην αντιφώνηση προς τον αρμοστή έκαμαν μια νέα προσπάθεια για το ίδιο θέμα την επομένη χρονιά, ότε ο βουλευτής Λεμεσού-Πάφου Ν. Κλ. Λανίτης ετοίμασε και κατέθεσε ψήφισμα (**22.6.1917**) με το οποίο εκφραζόταν η πίστη των Ελλήνων Κυπρίων ότι με τη λήξη του πολέμου η Αγγλία θα παραχωρούσε την Κύπρο στην Ελλάδα.

Ακολούθησε μακρά συζήτηση κατά την οποία οι Τούρκοι βουλευτές και τα επίσημα μέλη αντίδρασαν και πάλι έντονα κι έτσι ούτε αυτή τη χρονιά επιτεύχθηκε ο στόχος των Ελλήνων Βουλευτών.

Τα πρακτικά της συζήτησης, που κράτησε τρεις συνεχόμενες συνεδρίες και η οποία έγινε υπό την προεδρία του Αρμοστή, παρέθετε η "Ελευθερία" στις **22/2 Ιουνίου, 1917.**

Σ' αυτή τη συζήτηση διαφάνηκαν κάποιες διαφωνίες μεταξύ των Ελλήνων βουλευτών και ιδιαίτερα μεταξύ του Φίλιου Ζαννέτου, βουλευτή του διαμερίσματος Λάρνακας- Αμμοχώστου και των άλλων βουλευτών.

Ο Ζαννέτος, ζητούσε να δοθεί πρώτα η ελευθερία στον Κυπριακό λαό και μετά θα αποφάσιζε ο ίδιος για την ένωση.

Η εισήγηση αυτή του Ζαννέτου θεωρήθηκε ως η πρώτη αναφορά σε Κυπριακή ανεξαρτησία που θα επαναλαμβανόταν πιο έντονα τα επόμενα χρόνια.

Το ψήφισμα του Ν. Κλ. Λανίτη έχει ως εξής:

"Τα Ελληνικά μέλη του Νομοθετικού Συμβουλίου της Κύπρου αντιπροσωπεύοντα εν τω Νομοθετικώ Σωματείω της Νήσου λαόν Ελληνικόν και Φιλελεύθερον

και έχοντα υπ' όψιν ότι κατά την στιγμήν ταύτην διεξάγεται υπέρ του δικαίου των εθνοτήτων, ο μέγιστος των αγώνων εξ όσων αναφέρει η παγκόσμιος Ιστορία,

ψηφίζουσιν,

1. Εκφράζουσι την διάπυρον αυτών ευχήν όπως η νίκη στέψη τους μαχομένους υπέρ της ελευθερίας των μικρών λαών εναντίον των εχθρών αυτών.

2. Υποβάλλουσι προ του ενδόξου αγγλικού θρόνου την ευγνωμοσύνην αυτών διά την ευγενή και δικαίαν αναγνώρισιν των εθνικών αυτών δικαίων διαπιστωθείσαν διά της τω 1915 γενομένης προσφοράς της Κύπρου εις την Μητέρα Πατρίδα.

3. Ερμηνεύουσι τον αιώνιον πόθον, ούτινος η εκπλήρωσις απετέλεσε το ιδεώδες του Ελληνικού Κυπριακού λαού, αφ' ης ούτος απώλεσε την εθνικήν αυτού ελευθερίαν, όπως εφαρμοσθώσιν εμπράκτως επί της πατρίδος αυτών αι μεγάλαι αρχαί ας ανέγραψεν επί της σημαίας αυτής η Αγγλία μετά των γενναίων αυτής Συμμάχων και διαπιστούσι την στερράν αυτών πίστιν, ότι θα δικαιωθώσι τα εθνικά αυτών δίκαια, αποδιδομένης της Κύπρου εις την Μητέρα Ελλάδα.

(Μεταγλώττιση)

"Τα Ελληνικά μέλη του Νομοθετικού Συμβουλίου της Κύπρου που αντιπροσωπεύουν στο Νομοθετικό Σωματείο της Νήσου λαόν Ελληνικό και Φιλεύθερο και έχοντας υπ' όψη ότι κατά τη στιγμήν αυτή διεξάγεται υπέρ του δικαίου των εθνοτήτων, ο μέγιστος από τους αγώνες που αναφέρει η παγκόσμια Ιστορία,

ψηφίζουν,

1. Εκφράζουν την άσβεστη ευχή τους όπως η νίκη στέψη τους μαχομένους υπέρ της ελευθερίας των μικρών λαών εναντίον των εχθρών τους.

2. Υποβάλλουν στον ένδοξο αγγλικό θρόνο την ευγνωμοσύνη τους για την ευγενή και δίκαιη αναγνώρισιν των εθνικών τους δικαίων που διαπιστώθηκε με την προσφορά της Κύπρου που έγινε

το 1915 της Κύπρου στη Μητέρα Πατρίδα.

3. Ερμηνεύουν τον αιώνιο πόθο, του οποίου η εκπλήρωση αποτέλεσε το ιδεώδες του Ελληνικού Κυπριακού λαού, αφότου αυτός απώλεσε την εθνική του ελευθερία, όπως εφαρμοσθούν έμπρακτας στην πατρίδα τους οι μεγάλες αρχές τις οποίες ανέγραψε στη σημαία της η Αγγλία με τους γενναίους της Συμμάχους και διαπιστώνουν τη στερρή τους πίστη, ότι θα δικαιωθούν τα εθνικά τους δίκαια, με την απόδοση της Κύπρου στη Μητέρα Ελλάδα.

Τα επίσημα πρακτικά της συζήτησης (συνεδρία 6 Ιουνίου 1917) έχουν ως εξής:

Ο εισηγητής του ψηφίσματος Ν. Κ. Λανίτης υποστηρίζει τούτο διά των εξής:

ΛΑΝΙΤΗΣ: Εις τρεις διαιρείται παραγράφους κ. Πρόεδρε, το ψήφισμά μου. Διά της πρώτης διατυπύεται η ευχή όπως η νίκη στέψη τα όπλα των μαχομένων υπέρ της ελευθερίας των μικρών λαών εναντίον των εχθρών αυτών.

Είνε ανάγκη άρα γε επιχειρημάτων όπως οι κ. βουλευταί ψηφίσωσιν υπέρ της παραγράφου ταύτης;

Είναι ανάγκη επιχειρημάτων, όπως πείσωμεν τους Κυβερνώντας ημάς και δι' αυτών τον αγγλικόν λαόν και το αγγλικόν έθνος, ότι από τας πρώτας του αγώνος στιγμάς αι συμπάθειαι ημών εστράφησαν προς τους μαχομένους υπέρ της ελευθερίας των λαών, εναντίον των εχθρών αυτής;

Κυβερνάτε ημάς από 4 δεκαετηρίδων και κατά το χρονικόν τούτο διάστημα υπήρξαν προστριβαί πολλάί μεταξύ λαού και κυβερνήσεως και υπήρξαν μικροάγγλοι παρεξηγήσαντες την πολιτικήν ημών και αποδώσαντες ταύτην ως απευθυνομένην εναντίον του Έθνους του αγγλικού.

Είναι καιρός να τεθώσι τα πράγματα εις την θέσιν των. Η αντίδρασις ημών κατά του υφισταμένου πολιτικού καθεστώτος έσχε και έχει ως αφορμήν ουχί πνεύμα αντιβρετανικόν, αλλ' αιτία και αφορμή τούτου είναι το ισχυρόν υπέρ ελευθερίας αίσθημα

ὅπερ χαρακτηρίζει την φυλήν των ελληνικήν.

Εἶναι το ευγενές πειστήριον εκείνον ἴδιον λαών ευγενών, ο ισχυρός και ακατάβλητος εκείνος πόθος προς την εθνικήν ελευθερίαν ὅστις ωθεί ημάς αδιαλείπτως προς την εθνικήν μας αποκατάστασιν.

Δεν διατείνομαι ὅτι τρέφομεν συμπάθειαν προς το υφιστάμενον πολιτικόν καθεστώς δεν θα ἔλεγα την ἀλήθειαν, ἀλλ' ἐστέρξαμεν το καθεστώς τούτο, διότι το εθεωρήσαμεν ὡς την γέφυρα, ἣτις θα φέρη ημάς ταχύτερον προς την εθνικήν αποκατάστασιν διὰ του σεβασμοῦ των ιερών και ἀναλλοιώτων εκείνων δεσμών, οἵτινες ἐνοῦσιν ημάς με την Μητέρα Ελλάδα.

Παιδιά ἀκόμη εἰς τα σχολεῖα ἐδιδασκόμεθα, ὅτι οἱ τρεῖς προστάστιδες Δυνάμεις συνεπλήρωσαν την Ἑλληνικήν ελευθερίαν. Φοιτηταί κατόπιν του Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου εἰς τας Ἀθήνας συνηθίζαμεν ν' ατενίζωμεν καθ' ἐκάστην εἰς τα Προπύλαια, ἢ πλησίον αὐτῶν τους ἀνδριάντας του Γλάδστωνος και του Βύρωνος και ἐδιδασκόμεθα ἐν ταυτῷ πῶς ὁ Ἑλλάς μας ἐμεγαλύνθη διὰ της Ἐνώσεως της Ἐπτανήσου και πῶς η Κυβέρνησις του Γλάδστωνος βαρადύτερον συνετέλεσεν εἰς την ἀπελευθέρωσιν της Θεσσαλίας.

Εἰς τα σπίτια μας τα πατρικά ἐβλέπαμεν καθ' ἡμέραν ἐπάνω εἰς τους τοίχους τας εἰκόνας του Βύρωνος και του Γλάδστωνος μεταξύ των προσφιλῶν μας και το πρῶτον ποίημα το ὁποῖον παιδί ἀκόμα ἐδιδάχθην ἦτο το ποίημα του Σολωμοῦ εἰς τον Βύρωνα, ὅταν ἡ Ἑλλάς τον ἐκήδευσεν εἰς το Μεσολόγγι.

Ἐτσι ἤρχιζεν ἡ ἐκπαίδευσίς μας, αὐτή ἦταν ἡ οἰκογενειακή μας ἀνατροφή. Ουδεὶς ἀπολύτως, ουδεὶς ὑπάρχει τρέφων ἀντίθετα αἰσθήματα προς τας μαχομένας Δυτικὰς της Ἐυρώπης δυνάμεις.

Πάσα ἐπὶ τούτου ἀντίθετος ἰδέα θα ἦτο μωρία και θα ἦτο πλάνη ἡ ὑφ' οἰουδήποτε μὀρφωσις γνώμης ἀντιθέτου, πλάνη ἣτις πρέπει, ἣτις ἐπιβάλλεται να ἀρθῆ.

Δεν σας ὁμιλεῖ την στιγμὴν αὐτήν εἰς Ἑλληνας. Σας ὁμιλεῖ ἓνας λαός, του ὁποίου τα αἰσθήματα ἐρμηνεύω.

Σας ομιλεί, πιστεύσατε το μια ολόκληρος φυλή.
Και αν τοιούτοι δεσμοί ενούσιν ημάς με τας Δυτικές
Δυνάμεις, άβυσσος χωρίζει ημάς από τους εχθρούς σας.

Είνε η Αυστρία η Δύναμις, η οποία προσεπάθησε
να πνίξη την ελληνικήν ελευθερίαν, και καθ' ον
χρόνον η Γαλλία και η Αγγλία υπεστήριζον τον ιερόν
ημών αγώνα, είναι η Αυστρία η οποία εσκότωνε τον
Φερραίον Ρήγαν και τους μάρτυρας συναθλητάς του και
υπήρξεν η πολιτική της η εχθίστη προς ημάς και τον
αγώνα ημών πολιτική.

Και όταν οι φίλοι μας συνηγόρουν υπέρ της
Κρητικής ελευθερίας, είναι ο Βίσμαρκ, ο οποίος
εκήρυτεν ότι η Κρήτη δεν αξίζει δι'αυτόν, ούτε όσον
ένας βώλος του κήπου του και είνε αυτός, ο οποίος
έλεγεν ότι της Κρήτης η ελευθερία δεν ήξιζε τα οστά
ενός Πομερανού στρατιώτου.

Εζησα κ. Πρόεδρε, εν Ελλάδι και μεταξύ αστικού
πληθυσμού και διέτρεξα πολλάκις την ύπαιθρον χώραν
και είνε αυταί αι αντιλήψεις και είνε αυτά τα
αισθήματα άτινα ήκουσα παντού περί των δυτικών
δυνάμεων προς τας οποίας η φυλή ημών φέρεται οιοσεί
εξ αρμεμφύτου τινός δυνάμεως ωθουμένη.

Τα ειλικρινή ταύτα αισθήματα ερμηνεύει του
ψηφίσματος η πρώτη παράγραφος.

Η Δευτέρα παράγραφος ερμηνεύει του Κυπριακού
λαού την ευγνωμοσύνην διά την αναγνώρισιν των
εθνικών του δικαίων γενομένην διά της προσφοράς της
Κύπρου εις την Μητέρα Ελλάδα.

Η αναγνώρισις αύτη των εθνικών ημών δικαίων
ενισχύει την αξίωσιν ημών προς την εθνικήν
ελευθερίαν και την πίστιν ότι η προστάτις Δύναμις
δεν θα αρνηθή εις ημάς δικαιοσύνην, ην άπαξ
ανεγνώρισεν.

Είνε ο αγών υμών αγών υπέρ του δικαίου των
εθνών, ο αγών διεξάγεται με ένα ιερόν έμβλημα
αναγεγραμμένον επί της σημαίας σας: Το δίκαιον των
εθνοτήτων, την ελευθερίαν των μικρών λαών.

Ζητούμεν να εφαρμόσητε εφ' ημών του μικρού,
αλλ' ιστορικού τούτου λαού, τας αρχάς υπέρ των
οποίων μάχεσθε.

Ἡ Ἑλλάς πρὸς ἣν προσεφέρατε τὴν Κύπρον μάχεται τώρα παρὰ τὸ πλευρόν σας. **62** χιλιάδες Ἑλλήνων μάχονται σήμερον, ολόκληρον τὸ ἔθνος αὐρίον, εἰς τὸ Μακεδονικόν μέτωπον.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἣτις μάχεται παρὰ τὸ πλευρόν σας, εἰς τὴν Ἑλλάδα φίλη καὶ σύμμαχον ὑμῶν δώσατέ μας.

Ὅτι ζητούμεν εἶναι ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν ἐλευθερία, ἡ Ἀγγλίας εὐρὴ τὴν οδόν, δι' ἣς τὴν ἐλευθερίαν ταύτην θ' ἀποκτήσῃ ὁ Κυπριακὸς λαός, λαὸς ἀξίος ἐλευθερίας, τοσαῦτα υπέρ αὐτῆς υποστάς καὶ μὴ ἀποστέργων νέας θυσίας.

Αὐτὴ ἡ ἐλπίς, αὐτὸς ὁ πόθος, αὐτὴ ἡ πεποίθησις διαπιστοῦται ἐν τῇ **3ῃ** παραγράφῳ τοῦ ψηφίσματος.

Καὶ καλῶ τὴν Βουλὴν νὰ ψηφίσῃ τὸ ψήφισμα τούτο καὶ τολμῶ προβαίνων περαιτέρω νὰ καλέσω τὴν Ἐδραν νὰ ψηφίσῃ μαζί μας.

Ὅταν παρομοίᾳ τῆς παράγραφος προυτάθῃ εἰς τὴν ἀπάντησιν τῆς Βουλῆς εἰς τὸν Ἀρμοστειακὸν λόγον μας ἐλέχθη, ὅτι ἡ ἀπάντησις δεόν νὰ περιορίζηται εἰς ἀπλὴν ἀπάντησιν εὐχαριστιῶν, ὡς εἴθισται ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ὑπεδείχθη ἡ οδὸς τῶν ψηφισμάτων.

Καὶ ἰδοὺ τώρα, ἐνώπιον σας τὸ ψήφισμα. Ζητούμεν νὰ ἐκφράσῃ ἡ πλειονοψηφία τὰ αἰσθήματα τῆς μετρίου, δι' οὗ καθίστανται σεβαστὰ τῆς μειονότητος τὰ αἰσθήματα.

Δεν ἐπιθυμούμεν νὰ προσβάλωμεν καθ' οἷονδήποτε τρόπον τὰ αἰσθήματα τῆς μειονότητος, τὰ ὁποῖα σεβόμεθα καὶ τὰ ὁποῖα σεβώμεθα πάντοτε ὅταν εὐδοκούντος τοῦ θεοῦ ἀποτελέσωμεν μέρος τῆς μεγαλυτέρας Ἑλλάδος.

Ὁ τρόπος δι' οὗ τὸ ψήφισμα υποβάλλεται εἶνε θαυμασίᾳ λύσει μεγάλων δυσκολιῶν καὶ ἐλπίζω ὅτι ἡ Ἐδρα θὰ θελήσῃ νὰ σεβασθῇ τὴν γνώμην τοῦ εφευρέτου τῆς τοιαύτης λύσεως (Σημείωσις Ἐλευθερίας: ὡς γνωστόν ἡ τοιαύτη διατύπωσις εἰσηγήθη τὸ πρῶτον τοῦ νυν Ἀρμοστοῦ ὅταν ἦτο ἀρχιγραμματεὺς).

Ἐκφράζομεν εὐχὴν διὰ τὴν νίκην σας ἐκφράζομεν εὐχαριστίας διὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῶν ἐθνικῶν μας

δικαίων.

Εάν εκαθήμην εις την Εδραν εκείνην, εξοχώτατε, όπου κάθησθε σεις αισθάνομαι ότι δεν θα μου επιτρέπετο να καταψηφίσω τοιούτον ψήφισμα δίδεται εις υμάς ευκαιρία να ευχαριστήσητε ένα λαόν και να τιμηθή το όνομά σας. Ευκαιρία ν' αποδείξητε το φιλελεύθερον πνεύμα με το οποίον κυβερνάτε ένα λαόν.

Εάν δεν θέλετε να ψηφίσητε υπέρ αυτού, υπάρχει και πάλιν τρόπος λύσεως του ζητήματος. Μη ψηφίσητε ούτε υπέρ ούτε εναντίον αυτού, αλλ' άφετε ν' ακουσθή η φωνή του λαού διεκδικούντος τα εθνικά του δίκαια.

Εάν ψηφίσητε εναντίον του ψηφίσματος θα προκαλέσητε εν ταις καρδίαις των Κυπρίων αίσθημα, το οποίον εγώ, εάν ήμην Κυβερνήτης θα προσεπάθουν διά παντός τρόπου ν' απούγω θα πληρώσητε τας καρδίας των Κυπρίων πικρίας και εάν ήμην Κυβερνήτης δεν θα επέτρεπα να αφήσητε το ψήφισμα τούτο να ψηφισθή υπό της Βουλής διότι ούτω θα διαπιστώσητε ότι πράγματι τα αγγλικά τηλεβόλα ανολογούν τον δρόμον μιας πραγματικής ελευθερίας εις τον κόσμον.

Διετύπωσα, εξοχώτατε, τας σκέψεις μου και καταλήγων ελπίζω ότι η εξοχότης σας θα πράξη το καθήκον της συμφώνως προς την Ιστορίαν και τας φιλελευθέρας παραδόσεις της Πατρίδος σας και συμφώνως προς τας αρχάς, και τα ιδεώδη υπέρ των τώρων χύνει η φυλή σας το αίμα της.